

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

DECIZIE

cu privire la respingerea recursurilor depuse de SRL „BOND-CONS”, Terentiev Nicolae, Ilievici Vera, Ilievici Ghenadie, Gorca Sergiu, Baranovski Oleg, Coica Alexandru, Caftea Ivan, Gorca Vadim, Pavaluc Ion, Pavaluc Vera, Bîrlădeanu Gheorghe, Coica Lidia, Vataș Natalia, Sandul Spiridon, Cornienco Ghenadie, Paladii Iurie, Țurcan Dumitru, Gorica Victor, Țîgulea Valeriu, Grosul Sergiu, Guzinschi Grigore, Guzinschi Vladimir și Coica Lidia,

în cauza de contencios administrativ electoral intentată la acțiunea depusă de Vataș Natalia, Sandul Spiridon, Cornienco Ghenadie, Paladii Iurie, Turcan Dumitru, Gorica Victor, Țîgulea Valeriu; Terentiev Nicolae, Ilievici Vera, Ilievici Ghenadie, Gorca Sergiu, Baranovski Oleg, Coica Alexandru, Caftea Ivan, Gorca Vadim, Pavaluc Ion, Pavaluc Vera, Bîrlădeanu Gheorghe, Coica Lidia; Grosul Sergiu, Guzinschi Grigore, Guzinschi Vladimir și SRL „BOND-CONS” împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 „Cu privire la stabilirea datei desfășurării referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari”,

împotriva încheierii din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru,

(Dosarul nr. 3r-104/26
nr. PIGD 2-26046430-01-3r-28042026)

Acțiune inadmisibilă. Reclamanții nu au explicat în ce mod hotărârea contestată le lezează drepturile electorale personale și directe.

Curtea de Apel Centru – jud.: Gh. Mîra, N. Ghedrovici, A. Bostan

30 aprilie 2026

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților recursurile depuse de SRL „BOND-CONS”, Terentiev Nicolae, Ilievici Vera, Ilievici Ghenadie, Gorca Sergiu, Baranovski Oleg, Coica Alexandru, Caftea Ivan, Gorca Vadim, Pavaluc Ion, Pavaluc Vera, Bîrlădeanu Gheorghe, Coica Lidia, Vataș Natalia, Sandul Spiridon, Cornienco Ghenadie, Paladii Iurie, Țurcan Dumitru, Gorica Victor, Țigulea Valeriu, Grosul Sergiu, Guzinschi Grigore, Guzinschi Vladimir și Coica Lidia,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:

Stela Procopciuc, *Președinte,*

Diana Stănilă,

Oxana Parfeni, *judcători,*

constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 10 aprilie 2026, Ceban Ion, Vataș Natalia, Sandul Spiridon, Cornienco Ghenadie, Paladii Iurie, Turcan Dumitru, Gorica Victor, Țigulea Valeriu au depus acțiune în contencios administrativ electoral împotriva Comisiei Electorale Centrale, solicitând anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 „Cu privire la stabilirea datei desfășurării referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari”. Totodată, reclamantii au solicitat aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii, sub forma suspendării executării actului administrativ.

2. La 10 aprilie 2026, Terentiev Nicolae, Ilievici Vera, Ilievici Ghenadie, Gorca Sergiu, Baranovski Oleg, Coica Alexandru, Caftea Ivan, Gorca Vadim, Pavaluc Ion, Pavaluc Vera, Bîrlădeanu Gheorghe și Coica Lidia au depus acțiune în contencios administrativ electoral împotriva Comisiei Electorale Centrale, solicitând anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 „Cu privire la stabilirea datei desfășurării referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari”. Totodată, reclamantii au solicitat aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii, sub forma suspendării executării actului administrativ.

3. La 10 aprilie 2026, Grosul Sergiu, Guzinschi Grigore și Guzinschi Vladimir au depus acțiune în contencios administrativ electoral împotriva Comisiei Electorale Centrale (în continuare CEC), solicitând anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 „Cu privire la stabilirea datei desfășurării referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari”. Totodată, reclamantii au solicitat aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii, sub forma suspendării executării actului administrativ.

4. La 11 aprilie 2026, SRL „BOND-CONS” depus acțiune în contencios administrativ electoral împotriva Comisiei Electorale Centrale, solicitând anularea

hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 „Cu privire la stabilirea datei desfășurării referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari”. Totodată, reclamanta a solicitat aplicarea măsurilor de asigurare a acțiunii, sub forma suspendării executării actului administrativ.

5. În motivarea acțiunii au invocat că, la 08 aprilie 2026, Comisia Electorală Centrală a adoptat hotărârea nr. 4455 „Cu privire la stabilirea datei desfășurării referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari”, prin care a stabilit pentru data de 21 iunie 2026 desfășurarea referendumului local inițiat de Consiliul comunal Coșnița, raionul Dubăsari.

6. Reclamanții au mai menționat că, actul atacat nu constituie o simplă operațiune administrativă internă și nici o măsură lipsită de efecte juridice proprii, ci reprezintă actul final al autorității electorale centrale prin care o procedură administrativă locală, anterior contestată, este transpusă într-un proces electoral concret, cu termen cert de desfășurare.

7. Prin stabilirea datei referendumului local, hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 declanșează mecanismul electoral subsecvent și produce, în mod direct, consecințe juridice exterioare asupra alegătorilor din unitatea administrativ-teritorială vizată, asupra autorităților implicate în organizarea referendumului, precum și asupra tuturor procedurilor electorale derivate din acest act.

8. Sub aspect factual, reclamanții au indicat că hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 a fost adoptată ca urmare a examinării demersului înaintat de secretarul Consiliului comunal Coșnița privind stabilirea datei referendumului local, formulat în temeiul deciziei Consiliului local nr. 2/1 din 09 martie 2026, la care a fost anexată și decizia nr. 1/17 din 16 februarie 2026 privind inițierea referendumului local.

9. În opinia reclamanților, din conținutul actului administrativ contestat rezultă că, însăși Comisia Electorală Centrală a constatat existența unor neconcordanțe în redactarea întrebării supuse referendumului, aceasta fiind formulată diferit în cele două decizii ale autorității deliberative locale, respectiv fiind indicată distanța de 1 km în actul de inițiere și distanța de 1,2 km în actul de desfășurare. În aceste condiții, Comisia Electorală Centrală a reținut expres că nu este clară distanța de amplasare a terenurilor asupra cărora urmează a se aplica prevederile deciziei ce ar putea fi adoptate prin referendum.

10. Cu toate acestea, ulterior constatării acestor neconcordanțe, Comisia Electorală Centrală a concluzionat că procedura de inițiere și desfășurare a referendumului respectă exigențele cadrului normativ incident, stabilind data desfășurării referendumului local pentru 21 iunie 2026.

11. În aceste circumstanțe, reclamanții au considerat că, necesară anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026, ca act administrativ individual electoral prin care autoritatea pârâtă a validat, sub aspect funcțional și procedural, materialele transmise de autoritatea deliberativă locală și a dispus declanșarea efectivă a etapei electorale prin stabilirea datei referendumului.

12. Reclamanții au menționat că, în speță, sunt întrunite toate condițiile de admisibilitate ale prezentei contestații, întrucât actul atacat reprezintă un act administrativ individual cu caracter electoral, susceptibil de control judecătoresc.

13. Prin prisma art. 17 și art. 20 din Codul administrativ, reclamanții au susținut că, în prezenta cauză, legătura dintre actul administrativ contestat și drepturile lor este una directă, întrucât prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 a fost stabilită data scrutinului la care sunt chemați să participe, efectele juridice ale actului producându-se nemijlocit în sfera lor electorală.

14. Astfel, interesul lor este personal, deoarece fiecare dintre ei este titular al dreptului de vot în comuna Coșnița; este direct, întrucât actul contestat vizează în mod nemijlocit desfășurarea referendumului în localitatea lor; este actual, având în vedere că procesul electoral a fost deja declanșat prin hotărârea atacată; și este legitim și practic, întrucât urmăresc înlăturarea din circuitul juridic a actului care generează desfășurarea scrutinului.

15. Reclamanții au relevat că, caracterul colectiv al acțiunii nu conferă interesului invocat un caracter abstract, civic sau general, ci, dimpotrivă, reflectă existența unei pluralități de titulari ai aceluiași tip de drept pretins vătămat. Fiecare reclamant deține, în mod individual, o poziție juridică identică și relevantă pentru prezentul litigiu, în calitate de alegător al comunei Coșnița, făcând parte din corpul electoral al referendumului local și fiind afectat în mod nemijlocit de actul administrativ emis de Comisia Electorală Centrală prin care a fost stabilită data scrutinului. Faptul că mai mulți alegători formulează împreună aceeași contestație nu diminuează caracterul personal al interesului, ci, dimpotrivă, confirmă existența unei vătămări reale și comune, care nu este una ipotetică sau speculativă, ci rezultă din incidența aceluiași act administrativ individual asupra mai multor titulari ai unor drepturi electorale individuale.

16. La fel, reclamanții au invocat că, anterior au contestat cu acțiuni în contencios administrativ deciziile Consiliului local Coșnița nr. 1/17 din 16 februarie 2026 „privind inițierea referendumului local” și nr. 2/1 din 09 martie 2026 „privind desfășurarea referendumului local”, iar prin încheierile din 27 martie 2026 ale Judecătoriei Criuleni acțiunile date au fost declarate inadmisibile, din motiv că reclamanții nu au demonstrat existența unei vătămări concrete în sensul art. 17 din Codul administrativ.

17. Instanța de judecată a indicat în mod expres că actul de inițiere a referendumului nu poate forma obiectul controlului judecătoresc, subliniind că, eventual, actul ulterior privind desfășurarea referendumului ar putea fi supus contestării.

18. În aceste condiții, reclamantii au susținut că prezenta acțiune, îndreptată împotriva hotărârii Comisiei Electorale Centrale, vizează tocmai actul administrativ care produce efecte juridice externe și care, potrivit considerentelor instanței anterioare, este susceptibil de control judecătoresc.

19. În opinia reclamanților, ei întrunesc cumulativ toate condițiile necesare pentru a avea calitate procesuală activă în prezenta contestație, întrucât sunt titulari ai dreptului de vot și fac parte din corpul electoral al referendumului local, iar hotărârea contestată este un act administrativ individual cu caracter electoral, distinct, care le afectează în mod direct sfera juridică prin stabilirea datei scrutinului. Totodată, vătămarea pretinsă privește dreptul lor electoral propriu de a participa la un referendum local organizat în condiții de legalitate.

20. În acest context, interesul lor este personal, întrucât fiecare este titular al dreptului de vot în unitatea administrativ-teritorială vizată, direct, deoarece actul contestat produce efecte nemijlocite asupra desfășurării referendumului în localitatea lor, actual, având în vedere că procedura electorală a fost deja declanșată, precum și legitim și practic, întrucât urmăresc înlăturarea din circuitul juridic a actului contestat.

21. Subsidiar, reclamantii au invocat existența unui interes și în calitate de membri ai colectivității locale și contribuabili, deoarece organizarea referendumului implică utilizarea resurselor publice, însă acest argument are un rol complementar și nu constituie fundamentul principal al calității procesuale active.

22. Succesiv, reclamantii au indicat că, textul hotărârii Comisiei Electorale Centrale relevă existența unei contradicții, întrucât autoritatea electorală, pe de o parte, a constatat în mod expres existența unei neclarități esențiale privind formularea întrebării supuse referendumului – determinată de diferența dintre distanța de 1 km și cea de 1,2 km indicată în actele autorității deliberative locale, iar pe de altă parte, a validat procedura de organizare a referendumului fără a oferi o justificare juridică suficientă a modului în care această neclaritate a fost înlăturată.

23. Această inconsecvență nu poate fi calificată drept o simplă problemă de redactare, întrucât privește chiar conținutul întrebării referendumului și întinderea efectelor juridice ale deciziei ce ar putea fi adoptată prin vot.

24. Relevanța acestei neclarități rezultă inclusiv din conduita Comisiei Electorale Centrale, care a inițiat demersuri oficiale de clarificare către Cancelaria

de Stat și către secretarul consiliului local, tratând astfel problema ca fiind una reală și juridic pertinentă.

25. Cu toate acestea, în partea finală a hotărârii, Comisia Electorală Centrală a concluzionat că diferențele constatate nu afectează legalitatea procedurii, fără a demonstra în mod convingător în ce măsură explicațiile primite au fost apte să înlăture incertitudinea inițial identificată. Prin urmare, lipsește o legătură logică și juridică între constatarea neclarității și concluzia de validare a procedurii.

26. În aceste condiții, reclamanții au considerat că hotărârea apare ca fiind insuficient motivată, întrucât nu explică în mod adecvat, nici în fapt, nici în drept, raționamentul care a stat la baza concluziei adoptate, și nu asigură gradul necesar de claritate și certitudine juridică. Astfel, autoritatea a oscilat între recunoașterea unei incertitudini esențiale și ignorarea relevanței acesteia în etapa finală a deciziei, ceea ce afectează coerența internă a actului administrativ și ridică semne de întrebare asupra legalității acestuia.

27. Reclamanții au opinat că, soluția de stabilire a datei referendumului a fost fundamentată pe justificări ulterioare și nu pe o verificare clară și suficientă a legalității actelor care au stat la baza emiterii acesteia. O asemenea abordare afectează atât cerința de motivare a actului administrativ, cât și exigențele de claritate și certitudine juridică specifice actelor administrative individuale, punând sub semnul întrebării seriozitatea examinării administrative realizate de Comisia Electorală Centrală.

28. Totodată, reclamanții au invocat că, hotărârea contestată nu se întemeiază pe o analiză proprie, completă și riguroasă a legalității desprinse din actele autorității deliberative locale, ci pe acceptarea unor clarificări formulate ulterior, menite să susțină, să corecteze sau să completeze aspecte care nu rezultau în mod suficient din actele deja adoptate. În aceste condiții, legalitatea actului administrativ nu poate fi fundamentată pe explicații *ex post*, ci trebuie să rezulte în mod clar și direct din actele care au stat la baza emiterii acestuia.

29. În opinia reclamanților, Comisia Electorală Centrală a fundamentat hotărârea pe o premisă juridică greșită, considerând că actul de inițiere a referendumului ar avea doar caracter preliminar și orientativ, ceea ce i-a permis să ignore modificarea substanțială a întrebării (de la 1 km la 1,2 km). În realitate, actul de inițiere are valoare juridică proprie și stabilește deja obiectul referendumului, iar tratamentul său ca fiind lipsit de relevanță a condus la o ruptură a continuității procedurale și la afectarea certitudinii obiectului referendumului, slăbind astfel legalitatea hotărârii Comisiei Electorale Centrale.

30. Întrebarea referendumului a fost modificată în mod substanțial între etapa de inițiere și cea de desfășurare, prin schimbarea distanței de la 1 km la 1,2 km, ceea ce nu reprezintă o simplă ajustare tehnică, ci o modificare materială a obiectului

supus votului. Această schimbare afectează aria de aplicare a măsurii și impactul ei juridic, economic și social, astfel încât referendumul desfășurat nu mai corespunde celui inițiat inițial. În consecință, este afectată continuitatea procedurală și identitatea obiectului referendumului, iar validarea de către Comisia Electorală Centrală a procedurii în aceste condiții apare ca fiind nejustificată și vulnerabilă sub aspectul legalității.

31. Comisia Electorală Centrală a validat un referendum local care nu îndeplinește condiția legală esențială ca problema supusă votului să țină exclusiv de competențele autorităților publice locale, întrucât întrebarea formulată vizează nu doar terenuri aflate în competența autorității publice locale, ci și domeniul exploatarea resurselor minerale, care implică competențe naționale și alte autorități publice. Prin urmare, Comisia Electorală Centrală a aplicat greșit art. 217 alin. (1) din Codul electoral, tratând ca admisibilă o problemă care depășește sfera competenței locale exclusive.

32. De asemenea, reclamanții au considerat că, întrebarea referendumului nu respectă cerințele legale de claritate, neutralitate și lipsă a ambiguității, fiind formulată într-un mod complex, confuz și potențial înșelător, care nu permite alegătorilor să înțeleagă exact obiectul votului. Aceasta combină mai multe elemente juridice fără delimitare clară, nu explică precis aria de aplicare și mecanismul măsurii și sugerează implicit un răspuns, pornind de la o interdicție deja formulată. În consecință, Comisia Electorală Centrală a validat o întrebare care nu asigură un vot informat și liber, încălcând cerințele art. 217 alin. (2) din Codul electoral.

33. Or, aceasta nu permite alegătorilor să înțeleagă exact obiectul votului și efectele acestuia. Aceasta este formulată pornind de la o soluție deja conturată („interzicerea”), combină mai multe elemente fără delimitare clară și creează o neconcordanță între tema anunțată (exploatarea resurselor minerale) și măsura juridică efectiv supusă votului (schimbarea destinației terenurilor). În plus, aceste deficiențe nu pot fi corectate ulterior prin explicații administrative, ceea ce face ca validarea de către Comisia Electorală Centrală să fie contrară cerințelor legale de claritate, neutralitate și corectă informare a alegătorilor.

34. Comisia Electorală Centrală nu a exercitat un control propriu, real și suficient asupra legalității procedurii, ci s-a limitat la preluarea și validarea unor concluzii și explicații furnizate de alte autorități (Cancelariei de Stat și secretarul consiliului local), fără o analiză juridică autonomă și motivată. Astfel, deși a identificat neclarități și probleme relevante, Comisia nu le-a examinat în mod riguros, ceea ce afectează temeinicia și legalitatea hotărârii adoptate.

35. Comisia Electorală Centrală a preluat și a tolerat o interpretare juridică greșită a art. 239 alin. (3) din Codul electoral, fără a o corecta sau a o analiza critic, ceea ce a afectat rigoarea și legalitatea hotărârii. Concret, a fost acceptată teza

eronată că decizia adoptată prin referendum poate fi modificată doar printr-un nou referendum, deși legea permite și modificarea prin consiliul local cu majoritate calificată. Această eroare, necorectată de Comisia Electorală Centrală, demonstrează lipsa unui control juridic propriu și insuficiența motivării, slăbind temeinicia actului administrativ.

36. Astfel, în opinia reclamanților, Comisia Electorală Centrală a validat procedura referendumului fără a avea o bază documentară suficientă, clară și verificabilă privind respectarea cerințelor de transparență și procedură la nivel local, nefiind demonstrat că deliberarea consiliului local s-a desfășurat conform exigențelor legale. În aceste condiții, lipsa unei verificări complete a dosarului administrativ și a respectării procedurii slăbește temeinicia hotărârii și pune sub semnul întrebării legalitatea validării referendumului.

37. Suplimentar a indicat că, reclamanta SRL „BOND-CONS” a invocat că, în temeiul contractului de atribuire în folosință a sectorului de subsol pentru extragerea substanțelor minerale utile, ea este titulara unui drept exclusiv de folosință asupra sectorului de subsol aferent zăcământului de nisip și nisip-prundiș „Coșnița II”. Acest drept are un caracter actual, concret și individualizat, fiind recunoscut printr-un act juridic încheiat cu Ministerul Mediului, în baza Ordinului nr. 133 din 18 septembrie 2025, a concluziei geologice, a Acordului de mediu nr. 23 din 15 august 2025, precum și a altor acte tehnice și administrative relevante.

38. Astfel, hotărârea contestată a Comisiei Electorale Centrale produce efecte juridice directe asupra situației sale juridice, întrucât interferează cu dreptul său exclusiv de folosință asupra sectorului de subsol aferent zăcământului „Coșnița II”, precum și cu proiectul investițional de exploatare a resurselor minerale, confirmat prin actele administrative și contractuale relevante.

39. În aceste condiții, reclamanta SRL „BOND-CONS” a subliniat că nu se află în situația unui simplu potențial investitor sau a unei persoane care invocă o eventuală perspectivă economică, ci în poziția unui titular de drept deja recunoscut de autoritățile competente, iar acest drept exclusiv constituie temeiul direct al interesului său procesual în prezenta cauză.

40. SRL „BOND-CONS” a relevat că, potrivit contractului încheiat, dreptul său de folosință asupra sectorului de subsol este delimitat în mod clar și distinct de dreptul de proprietate asupra terenurilor de la suprafață, fără a aduce atingere drepturilor terților, în special ale proprietarilor acestor terenuri. Această distincție nu diminuează, ci dimpotrivă confirmă caracterul juridic determinat al dreptului deținut de reclamantă.

41. În acest context, SRL „BOND-CONS” a menționat că nu pretinde un drept absolut asupra terenurilor din perimetru, ci invocă faptul că dreptul exclusiv asupra subsolului, deja recunoscut de autoritățile competente, nu poate fi golit de conținut

prin declanșarea unei proceduri locale și electorale orientate spre blocarea mecanismelor juridice necesare valorificării acestuia. Astfel, deși dreptul asupra subsolului este distinct de regimul juridic al terenurilor de suprafață, orice afectare a condițiilor de utilizare a acestor terenuri are un impact direct și actual asupra utilității și exercitării efective a dreptului asupra subsolului.

42. În opinia SRL „BOND-CONS”, procedura referendumului local validată prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale este întemeiată pe acte ale autorității publice locale afectate de neclarități și contradicții, inclusiv sub aspectul modificării întrebării supuse referendumului, ceea ce generează incertitudine juridică și afectează legalitatea întregii proceduri.

43. Astfel, hotărârea Comisiei Electorale Centrale a fost adoptată în lipsa unei analize juridice proprii suficiente, fiind bazată în mod preponderent pe explicații ulterioare ale autorităților locale, fără a înlătura neconcordanțele existente între actele de inițiere și cele de desfășurare a referendumului.

44. Totodată, întrebarea supusă referendumului nu respectă cerințele de claritate, neutralitate și previzibilitate, iar obiectul acesteia depășește sfera competențelor autorităților publice locale, vizând inclusiv domenii reglementate la nivel național.

45. La fel, reclamanta SRL „BOND-CONS” a considerat că hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 este ilegală nu doar prin raportare la exigențele generale ale legislației electorale, ci și prin prisma efectelor concrete pe care le produce asupra situației sale juridice. Or, această hotărâre pune în mișcare o procedură de referendum local care afectează în mod direct valorificarea proiectului său investițional, deja individualizat prin contractul de atribuire în folosință a sectorului de subsol „Coșnița II”, actul de confirmare a perimetrului minier și Acordul de mediu nr. 23 din 15 august 2025.

46. Totodată, reclamanta a subliniat că actele aferente proiectului presupun schimbarea categoriei de destinație a terenurilor agricole, în timp ce întrebarea supusă referendumului, astfel cum a fost validată de Comisia Electorală Centrală, vizează tocmai interzicerea unei asemenea schimbări în scopul exploatării resurselor minerale. În aceste condiții, analiza legalității hotărârii contestate nu poate fi limitată la o verificare formală a unui act electoral, ci trebuie realizată și prin raportare la impactul concret asupra drepturilor și intereselor patrimoniale și administrative ale SRL „BOND-CONS”.

POZIȚIA PRIMEI INSTANȚE

47. Prin încheierea din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru s-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ depusă de Vataș Natalia, Sandul Spiridon, Cornienco Ghenadie, Paladii Iurie, Turcan Dumitru, Gorica Victor,

Țîgulea Valeriu; Terentiev Nicolae, Ilievici Vera, Ilievici Ghenadie, Gorca Sergiu, Baranovski Oleg, Coica Alexandru, Caftea Ivan, Gorca Vadim, Pavaluc Ion, Pavaluc Vera, Bîrlădeanu Gheorghe, Coica Lidia; Grosul Sergiu, Guzinski Grigore, Guzinski Vladimir și SRL „BOND-CONS” împotriva Comisiei Electorale Centrale cu privire la anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 „Cu privire la stabilirea datei desfășurării referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari”, în temeiul prevederilor art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ, pe motiv că reclamanții nu pot revendica încălcarea unui drept în sensul art. 17.

48. Totodată, s-a respins ca inadmisibilă cererea reclamanților privind suspendarea executării hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026.

EXERCITAREA CĂII DE ATAC ÎN ORDINE DE RECURS

49. La 25 aprilie 2026, SRL „BOND-CONS” a depus prin intermediul poștei electronice recurs motivat împotriva încheierii din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru, solicitând anularea încheierii recurate cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Centru pentru judecare în fond și soluționarea cererii de suspendare a executării actului administrativ contestat.

50. La 27 aprilie 2026, SRL „BOND-CONS” a declarat recurs împotriva încheierii din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru, solicitând anularea încheierii recurate cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Centru pentru judecare în fond și soluționarea cererii de suspendare a executării actului administrativ contestat.

51. La 26 aprilie 2026, Coica Lidia, reprezentată de avocatul Chira Constantin a depus prin intermediul poștei electronice recurs motivat împotriva încheierii din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru, solicitând anularea încheierii recurate cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Centru pentru judecare în fond și soluționarea cererii de suspendare a executării actului administrativ contestat.

52. La 27 aprilie 2026, Terentiev Nicolae, Ilievici Vera, Ilievici Ghenadie, Gorca Sergiu, Baranovski Oleg, Coica Alexandru, Caftea Ivan, Gorca Vadim, Pavaluc Ion, Pavaluc Vera, Bîrlădeanu Gheorghe și Coica Lidia au declarat recurs împotriva încheierii din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru, solicitând anularea încheierii recurate cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Centru pentru judecare în fond și soluționarea cererii de suspendare a executării actului administrativ contestat.

53. La 27 aprilie 2026, Vatav Natalia, Sandul Spiridon, Cornienco Ghenadie, Paladii Iurie, Țurcan Dumitru, Gorica Victor și Țîgulea Valeriu au declarat recurs împotriva încheierii din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru, solicitând anularea încheierii recurate cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Centru pentru judecare în fond și soluționarea cererii de suspendare a executării actului administrativ contestat.

54. La 27 aprilie 2026, Grosul Sergiu, Guzinski Grigore și Guzinski Vladimir au declarat recurs împotriva încheierii din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru, solicitând anularea încheierii recurate cu restituirea cauzei la Curtea de Apel Centru pentru judecare în fond și soluționarea cererii de suspendare a executării actului administrativ contestat.

ARGUMENTELE RECURSULUI

55. În motivarea recursurilor, SRL „BOND-CONS”, Terentiev Nicolae, Ilievici Vera, Ilievici Ghenadi, Gorca Sergiu, Baranovski Oleg, Coica Alexandru, Caftea Ivan, Gorca Vadim, Pavaluc Ion, Pavaluc Vera, Bîrlădeanu Gheorghe, Coica Lidia, Vatav Natalia, Sandul Spiridon, Cornienco Ghenadie, Paladii Iurie, Țurcan Dumitru, Gorica Victor, Țîgulea Valeriu, Grosul Sergiu, Guzinski Grigore, Guzinski Vladimir și Coica Lidia, în esență, au reiterat temeiurile de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în cererile de chemare în judecată, suplimentar invocând că prima instanță în mod eronat a ajuns la concluzia inadmisibilității acțiunii, pe motiv că reclamantii nu pot revendica încălcarea unui drept în sensul art. 17 din Codul administrativ. Or, interesul lor procesual și dreptul încălcat a fost desfășurat explicit în cererile de chemare în judecată.

POZIȚIA INTIMATEI

56. Prin referința depusă electronic la 29 aprilie 2026, intimata Comisia Electorală Centrală a solicitat declararea recursurilor ca inadmisibile, în temeiul art. 243 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

57. Art. 241 alin. (1) din Codul administrativ:

„Încheierile primei instanțe și ale instanței de apel pot fi contestate cu recurs, separat de hotărâre, în cazurile prevăzute de prezentul cod și de alte legi.”

58. Art. 242 din Codul administrativ:

„Recursul împotriva încheierii judecătorești se depune motivat la instanța de judecată care a emis încheierea contestată în termen de 15 zile de la notificarea încheierii judecătorești, dacă legea nu stabilește un termen mai mic”

59. Art. 95 alin. (1) și (8) din Codul electoral:

„(1) În perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

(8) Înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).”

60. Art. 191 alin. (5) lit. b) din Codul administrativ:

„Curtea Supremă de Justiție soluționează cererile de recurs împotriva hotărârilor, a deciziilor și a încheierilor curților de apel.”

61. Art. 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ:
„Examinând recursul împotriva încheierii judecătorești, instanța adoptă una dintre următoarele decizii: respinge recursul.”
62. Art. 1 din Codul administrativ:
„Legislația administrativă reprezintă cadrul juridic principal prin care se asigură reglementarea raporturilor administrative la îndeplinirea activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia. Legislația administrativă se întemeiază pe normele constituționale dezvoltate în prezentul cod, în alte legi și în alte acte normative subordonate legii, care reglementează raporturile administrative și care trebuie să fie în concordanță cu Constituția Republicii Moldova. Actele normative subordonate legii se aplică la reglementarea raporturilor administrative doar în cazurile în care sunt emise în temeiul legii și nu contravin ei.”
63. Art. 3 din Codul administrativ:
„Legislația administrativă are drept scop reglementarea procedurii de îndeplinire a activității administrative și a controlului judecătoresc asupra acesteia, în vederea asigurării respectării drepturilor și a libertăților prevăzute de lege ale persoanelor fizice și juridice, ținându-se cont de interesul public și de regulile statului de drept.
64. Art. 5 din Codul administrativ:
„Activitatea administrativă reprezintă totalitatea actelor administrative individuale și normative, a contractelor administrative, a actelor reale, precum și a operațiunilor administrative realizate de autoritățile publice în regim de putere publică, prin care se organizează aplicarea legii și se aplică nemijlocit legea.”
65. Art. 6 alin. (1) din Codul administrativ:
„Procedura administrativă este activitatea autorităților publice cu efect în exterior, îndreptată spre examinarea condițiilor, pregătirea și emiterea unui act administrativ individual, spre examinarea condițiilor, pregătirea și încheierea unui contract administrativ sau examinarea condițiilor, pregătirea și întreprinderea unei măsuri strict de autoritate publică.”
66. Art. 10 alin. (1) din Codul administrativ:
„Actul administrativ individual este orice dispoziție, decizie sau altă măsură oficială întreprinsă de autoritatea publică pentru reglementarea unui caz individual în domeniul dreptului public, cu scopul de a produce nemijlocit efecte juridice, prin nașterea, modificarea sau stingerea raporturilor juridice de drept public.”
67. Art. 17 din Codul administrativ:
„Drept vătămat este orice drept sau libertate stabilit/stabilită de lege căruia/căreia i se aduce atingere prin activitate administrativă.”
68. Art. 20 din Codul administrativ:
„Dacă printr-o activitate administrativă se încalcă un drept legitim sau o libertate stabilită prin lege, acest drept poate fi revendicat printr-o acțiune în contencios administrativ, cu privire la care decid instanțele de judecată competente pentru examinarea procedurii de contencios administrativ, conform prezentului cod.”
69. Art. 39 alin. (1)-(2) din Codul administrativ:
„(1) Controlul judecătoresc al activității administrative este garantat și nu poate fi îngrădit.

(2) Orice persoană care revendică un drept vătămat de către o autoritate publică în sensul art. 17 sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri se poate adresa instanței de judecată competente.”

70. Art. 189 din Codul administrativ:

„(1) Orice persoană care revendică încălcarea unui drept al său prin activitatea administrativă a unei autorități publice poate înainta o acțiune în contencios administrativ.

(2) O acțiune în contencios administrativ poate fi înaintată și atunci când autoritatea publică nu a soluționat în termen legal o cerere.

(3) În cazurile prevăzute de lege, precum și în scopul revendicării drepturilor ce reies dintr-un contract administrativ, acțiunea în contencios administrativ poate fi înaintată și de autoritatea publică.”

71. Art. 206 alin. (1) lit. a) din Codul administrativ:

„O acțiune în contencios administrativ poate fi depusă pentru anularea în tot sau în parte a unui act administrativ individual.”

72. Art. 207 alin. (1) și alin. (2) lit. e) din Codul administrativ:

„(2) Instanța verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea unei acțiuni în contencios administrativ. Dacă este inadmisibilă, acțiunea în contencios administrativ se declară ca atare prin încheiere judecătorească susceptibilă de recurs.

(2) acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când:

e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art. 17.”

73. Art. 94 alin. (1) din Codul electoral:

„În calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral, participantul la referendum sau jurnalistul care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit. g).”

74. Art. 217 alin.(1) și (2) din Codul electoral:

„(1) Referendumului local pot fi supuse probleme de interes local deosebit care țin doar de competențele legale ale autorităților administrației publice locale.

(2) Textul întrebării la care trebuie să se pronunțe alegătorii în cadrul referendumului local se redactează într-o manieră neutră, fără ambiguități, fără a induce în eroare sau a sugera răspunsul. Nu se admite formularea unor întrebări care se exclud reciproc.”

75. Art. 219 din Codul electoral:

„Data referendumului local se stabilește de către Comisia Electorală Centrală în termen de 30 de zile de la data adoptării hotărârii sau deciziei privind desfășurarea referendumului, cu cel puțin 70 de zile înainte de ziua referendumului, cu condiția că, în cazul în care sunt inițiate mai multe referendumuri, acestea vor avea loc concomitent, de cel mult 2 ori pe an, primăvara și toamna.”

76. Art. 220 din Codul electoral:

„Referendumul local poate fi inițiat de:

a) 1/2 din numărul de consilieri aleși, iar în cazul revocării primarului prin vot secret – de 2/3 din numărul consilierilor aleși;

b) primarul satului (comunei), orașului (municipiului), cu excepția cazului când se inițiază referendum pentru revocarea primarului;

c) autoritatea reprezentativă a unității administrativ-teritoriale cu statut special;

d) de 10% din numărul cetățenilor cu drept de vot care au domiciliul pe teritoriul unității administrativ-teritoriale respective.”

77. Art. 226 din Codul electoral,

„(1) După expirarea a 15 zile de la adoptarea deciziei cu privire la inițierea referendumului local în condițiile art.220 lit. a) și b), consiliul local respectiv sau autoritatea reprezentativă a unității administrativ-teritoriale cu statut special adoptă decizia privind desfășurarea referendumului local sau refuzul de a-l efectua.

(2) Decizia privind desfășurarea referendumului local cuprinde:

a) problemele ce urmează a fi supuse referendumului;

b) motivele revocării primarului, în cazul referendumului pentru revocarea acestuia.

(3) Decizia privind desfășurarea referendumului local se transmite Comisiei Electorale Centrale pentru stabilirea datei.

(4) Contestația împotriva deciziei consiliului local se depune în termen de 3 zile de la comunicare și se examinează conform procedurilor stabilite pentru litigiile electorale.

(5) Decizia privind desfășurarea referendumului local se dă publicității în termen de 3 zile de la adoptare.”

78. Art. 239 alin. (3) din Codul electoral,

„Decizia adoptată prin referendum local se anulează sau se modifică, de asemenea, prin referendum local sau prin decizie a consiliului local respectiv, adoptată cu votul a 2/3 din numărul consilierilor, conform Legii nr.436/2006 privind administrația publică locală.”

MOTIVAREA INSTANȚEI

79. Referitor la termenul de declarare a recursului, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că, potrivit extrasului din poșta electronică Zimbra, cu adresa de e-mail „ionela.zabulica@justice.md”, copia încheierii din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru a fost notificată participanților la proces în mod electronic în data de 24 aprilie 2026, ora 16:13-16:14 (vol. II, f.d. 156). Astfel, se consideră că recurenții au respectat termenul de exercitare a dreptului de atac, deoarece cererile de recurs au fost depuse la 25, 26 și 27 aprilie 2026.

80. În debut, Completul de judecată învederează că, sub aspect procesual, accesul liber la justiție se reflectă în prerogativele pe care le implică dreptul la acțiune. Dreptul la acțiune este aptitudinea legală recunoscută de ordinea juridică oricărei persoane fizice sau juridice de a solicita instanțelor judecătorești protecția unui drept subiectiv pretins ori a unui interes legitim. Această aptitudine se concretizează în trei dimensiuni esențiale, una dintre care este dreptul de a sesiza instanța (*ius ad prosequendum*).

81. În același context, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a menționat că accesul la justiție poate fi limitat, în special prin instituirea condițiilor de admisibilitate, domeniu în care statul se bucură de o anumită marjă de apreciere. Aceste limitări trebuie să urmărească un scop legitim, asigurându-se o proporționalitate între interesul persoanei și scopul legitim urmărit (Guérin contra

Franței, 29 iulie 1998, § 37). Totuși, limitările nu trebuie să reducă la zero esența acestui drept.

82. Regulile de procedură au scopul de a asigura o bună administrare a justiției și, în special, a asigura securitatea raporturilor juridice, iar cei implicați în proceduri trebuie să se aștepte ca aceste reguli să fie aplicate (Miragall Escolano ș.a. contra Spaniei, 25 ianuarie 2000, § 33).

83. Concomitent, este de remarcat că, prin instituirea admisibilității acțiunilor deferite judecării nu s-a urmărit restrângerea accesului liber la justiție, de care, în mod evident, cel interesat beneficiază în condițiile legii, ci exclusiv instaurarea unui climat de ordine juridică, indispensabil, în vederea exercitării dreptului constituțional statuat de art. 20 din Constituția Republicii Moldova, prevenindu-se, astfel, abuzurile și asigurându-se protecția drepturilor și intereselor legitime ale celorlalte părți.

84. La caz, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că reclamantii au contestat în ordinea contenciosului administrativ electoral hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026, prin care s-a stabilit pentru data de 21 iunie 2026 desfășurarea referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari, inițiat de Consiliul comunal Coșnița, raionul Dubăsari, invocând că au un drept subiectiv personal care le este încălcat prin acest act administrativ.

85. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, la 13 martie 2026, Comisia Electorală Centrală a înregistrat sub nr. CEC-7/25856, demersul secretarului Consiliului comunal Coșnița, raionul Dubăsari, nr. 71 din 10 martie 2026, prin care a solicitat examinarea deciziei nr. 2/1 din 09 martie 2026 „Cu privire la desfășurarea unui referendum local”, în vederea stabilirii datei de desfășurare a acestuia.

86. În acest sens este relevant că, prin decizia nr. 1/17 din 16 februarie 2026 „Cu privire la inițierea unui referendum local”, Consiliul comunal Coșnița, raionul Dubăsari, a decis inițierea referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari, privind exploatarea resurselor minerale utile în proximitatea satelor Coșnița și Pohrebea și a formulat următorul text al întrebării pentru referendum: „Susțineți interzicerea schimbării destinației terenurilor din limitele administrative ale comunei Coșnița în scopul exploatării resurselor minerale pe o distanță mai mică de 1 km de la hotarul intravilanului satelor Coșnița și Pohrebea?”, cu variantele de răspuns: „DA” / „NU”;

87. Ulterior, prin decizia nr. 2/1 din 09 martie 2026 „Cu privire la desfășurarea unui referendum local”, Consiliul comunal Coșnița, raionul Dubăsari, a decis desfășurarea referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari, pe subiectul exploatării resurselor minerale utile în proximitatea satelor Coșnița și Pohrebea și a propus următorul text al problemei supuse referendumului „Susțineți interzicerea

schimbării destinației terenurilor din limitele administrative ale comunei Coșnița în scopul exploatării resurselor minerale pe o distanță mai mică de 1,2 km de la hotarul intravilanului satelor Coșnița și Pohrebea?”, cu variantele de răspuns: „DA” / „NU”.

88. Conform aceleiași decizii, a fost pusă în sarcina secretarului consiliului local transmiterea deciziei către Comisia Electorală Centrală în vederea stabilirii datei desfășurării referendumului și controlul asupra executării acesteia. Decizia este însoțită de o notă de fundamentare, prin care se justifică necesitatea adoptării actului. De asemenea, nota de fundamentare descrie conținutul demersurilor făcute anterior de locuitorii comunei și Asociația Obștească „Mișcarea Combatanților la Conflictul pentru Integritatea RM din 1992 „PLATOUL COȘNIȚA” privind neadmiterea schimbării destinației terenurilor din apropierea satelor Coșnița și Pohrebea și argumentele aduse în susținerea acestei poziții.

89. La 13 martie 2026, Coica Lidia a depus la Comisia Electorală Centrală cerere prin care a informat autoritatea că a contestat în instanța de judecată decizia Consiliului comunal Coșnița, raionul Dubăsari, nr. 2/1 din 09 martie 2026 „Cu privire la desfășurarea unui referendum local”, solicitând totodată suspendarea executării acesteia până la soluționarea definitivă a cauzei.

90. La 18 martie 2026, Coica Lidia a depus la Comisia Electorală Centrală cerere prin care a informat autoritatea despre faptul că a contestat în instanța de judecată decizia Consiliul comunal Coșnița, raionul Dubăsari, nr. 1/17 din 16 februarie 2026 „Cu privire la inițierea unui referendum local”, solicitând ca această circumstanță să fie luată în considerare în cadrul procedurilor administrative sau electorale aflate pe rolul Comisiei, în legătură cu referendumul local din comuna Coșnița.

91. Prin încheierile din 27 martie 2026 ale Judecătorei Criuleni, sediul Central, în dosarul nr. 3-9/26 (2-26032108-24-3-13032026-1), s-a respins ca neîntemeiată cererea reclamantei Lidia Coica privind suspendarea executării deciziei Consiliului comunal Coșnița, raionul Dubăsari, nr. 2/1 din 09 martie 2026 „Cu privire la desfășurarea unui referendum local”, precum și s-a declarat inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ inițiată de Coica Lidia împotriva Consiliului comunal Coșnița, raionul Dubăsari, privind anularea deciziei nr. 1/17 din 16 februarie 2026 „Cu privire la inițierea unui referendum local”, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ, din motiv că nu poate revendica încălcarea prin activitatea administrativă a unui drept în sensul art. 17.

92. Totodată, prin încheierile din 27 martie 2026 ale Judecătorei Criuleni, sediul Central, în dosarul nr. 3-10/26 (2-26034660-24-3-18032026-1), s-a respins ca neîntemeiată cererea reclamantei Coica Lidia privind suspendarea executării deciziei Consiliului comunal Coșnița, raionul Dubăsari, nr. 1/17 din 16 februarie 2026 „Cu privire la inițierea unui referendum local”, precum și s-a declarat

inadmisibilă acțiunea în contencios administrativ inițiată de Coica Lidia împotriva Consiliului comunal Coșnița, raionul Dubăsari, privind anularea deciziei nr. 1/17 din 16 februarie 2026 „Cu privire la inițierea unui referendum local”, în temeiul art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ, din motiv că nu poate revendica încălcarea prin activitatea administrativă a unui drept în sensul art. 17.

93. Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție observă că, prin demersul nr. CEC-8/10160 din 25 martie 2026, Comisia Electorală Centrală a solicitat Oficiului teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat informații privind efectuarea controlului de legalitate asupra deciziilor Consiliului comunal Coșnița, raionul Dubăsari, menționând ambiguitatea textului întrebării, constând în indicarea unor distanțe diferite (1 km și, respectiv, 1,2 km).

94. Prin demersul nr. CEC-8/10173 din 27 martie 2026, autoritatea electorală a solicitat secretarului Consiliului comunal Coșnița, raionul Dubăsari, clarificarea divergențelor dintre cele două decizii sub aspectul formulării întrebării supuse referendumului local și prezentarea informațiilor privind modalitatea de implementare a eventualei decizii ce ar putea fi adoptată prin referendum local, în cazul întrunirii condițiilor prevăzute la art. 239 alin. (1) din Codul electoral nr. 325/2022, ținând seama de prevederile art. 9 din Codul funciar nr. 22/2024, ale Capitolului II din Codul subsolului nr. 246/2024 și ale art. 239 alin. (3) din Codul electoral.

95. Prin răspunsul Oficiului teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat nr. 1303/OT4-152 din 27 martie 2026, s-a comunicat Comisiei Electorale Centrale că, prin decizia nr. 1/17 din 16 februarie 2026, Consiliul comunal Coșnița a inițiat procedura de organizare și desfășurare a referendumului local având ca obiect exploatarea resurselor minerale utile în proximitatea satelor Coșnița și Pohrebea, fiind supusă consultării opinia locuitorilor cu privire la interzicerea schimbării destinației terenurilor situate la o distanță mai mică de 1 km de hotarul intravilan al acestor localități.

96. Deopotrivă, Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a menționat că prin decizia nr. 2/1 din 9 martie 2026 „Cu privire la desfășurarea unui referendum”, Consiliul comunal Coșnița a modificat distanța inițial stabilită de la 1 km la 1,2 km, pentru a include o porțiune de teren situată între dealul Troianului și zona adiacentă satului Doroțcaia, teren care a fost supus procedurii de vot și a întrunit voturile necesare pentru adoptare.

97. Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a indicat că modificarea distanței a fost realizată cu respectarea procedurii legale de adoptare, urmând a fi reflectată corespunzător în buletinul de vot.

98. În concluzie, Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat a subliniat că, în urma controlului de legalitate exercitat asupra actelor administrative respective,

nu au fost constatate abateri de la legislația în vigoare, fiind aplicată mențiunea „act legal”.

99. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, în speță, din materialele dosarului rezultă că hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 a fost emisă în urma demersului secretarului Consiliului comunal Coșnița, prin care s-a solicitat stabilirea datei desfășurării referendumului local în temeiul deciziei Consiliului local nr. 2/1 din 09 martie 2026, la care a fost anexată și decizia nr. 1/17 din 16 februarie 2026 privind inițierea referendumului local.

100. Astfel, prin prisma art. 219 din Codul electoral, Comisia Electorală Centrală are competența de a stabili data referendumului local, iar din conform art. 220 și art. 226 din același cod, procedura referendumului local este concepută în două etape succesive, și anume inițierea și desfășurarea acestuia, prin acte adoptate de autoritatea deliberativă locală.

101. Totodată, art. 217 alin. (1) din Codul electoral circumscrie sfera problemelor care pot fi supuse referendumului local, iar art. 239 reglementează efectele juridice ale deciziei adoptate prin referendum.

102. La caz, se observă că, prin acțiunile formulate, reclamantii au solicitat anularea hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026, prin care s-a stabilit pentru data de 21 iunie 2026, desfășurarea referendumului local în comuna Coșnița, raionul Dubăsari, inițiat de Consiliul comunal Coșnița, raionul Dubăsari.

103. Din analiza materialelor dosarului rezultă că actul administrativ contestat are un caracter organizatoric, fiind emis în exercitarea competențelor legale ale autorității electorale și vizând exclusiv stabilirea datei desfășurării unui scrutin local, fără a produce efecte juridice directe asupra unui drept subiectiv individual al reclamantilor.

104. În aceste condiții, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că simpla contestare a unui act emis în sfera organizării procesului electoral, în absența demonstrării unei vătămări personale, directe și actuale, nu este suficientă pentru declanșarea controlului judecătoresc în contencios administrativ. Iar, prin prisma art. 17 din Codul administrativ, existența unui drept vătămat constituie o condiție esențială pentru exercitarea acțiunii, iar conform art. 207 alin. (2) lit. e), lipsa acestei condiții atrage inadmisibilitatea acțiunii.

105. La caz, este relevant că, actele administrative care au stat la baza organizării referendumului local sunt deciziile Consiliului comunal Coșnița, raionul Dubăsari, nr. 1/17 din 16 februarie 2026 și nr. 2/1 din 09 martie 2026, care, potrivit materialelor dosarului, au făcut obiectul controlului de legalitate și al unor demersuri

judiciare distincte, aflate pe rolul instanțelor competente, inclusiv al cauzelor examinate de Judecătoria Criuleni, sediul Central, finalizate prin încheierile din 27 martie 2026 pronunțate în dosarele nr. 3-9/26 și nr. 3-10/26 (f. 30-57, dosar administrativ).

106. Or, deși obiectul formal al prezentelor acțiuni îl constituie hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026, argumentele reclamanților sunt orientate, în esență, asupra pretinsului fapt că sunt ilegale deciziile Consiliului local nr. 1/17 din 16 februarie 2026 și nr. 2/1 din 09 martie 2026, care au stat la baza adoptării hotărârii Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026, fără a evidenția în mod distinct în ce constă vătămarea directă, personală și actuală a unui drept al lor prin actul emis de Comisia Electorală Centrală.

107. În opinia instanței de recurs, Curtea de Apel Centru corect a ajuns la concluzia că simpla invocare a calității de alegători ai comunei Coșnița ori a interesului ca referendumul să se desfășoare în condiții de legalitate nu este suficientă pentru a justifica existența unui drept vătămat în sensul art. 17 din Codul administrativ, întrucât un asemenea interes are caracter general și nu individualizează o atingere nemijlocită adusă sferei juridice proprii a reclamanților.

108. Prin urmare, întemeiat s-a conchis că reclamanții nu justifică o vătămare a unui drept ori interes legitim propriu prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026, ceea ce atrage inadmisibilitatea acțiunii în temeiul art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ.

109. Or, criticile formulate în acțiune, în esență, se referă la modul de inițiere și desfășurare a referendumului la nivel local, la conținutul întrebării supuse referendumului și la presupusele vicii ale actelor administrative emise de autoritatea deliberativă locală, fără a evidenția în mod distinct și concret în ce constă ilegalitatea hotărârii Comisiei Electorale Centrale.

110. Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 nu stabilește obligații individuale în sarcina reclamanților, nu modifică și nu stinge drepturi subiective determinate ale acestora și nu produce, prin ea însăși, efecte juridice individualizate asupra patrimoniului sau statutului lor juridic, ci fixează data desfășurării unui referendum local, decis în condițiile legii de autoritatea publică locală - adică pune în mișcare o procedură electorală cu incidență generală asupra colectivității locale.

111. Prin natura și obiectul său, actul contestat nu poate fi îndreptat aduce atingere directă, personală și nemijlocită unui drept sau interes legitim individual al reclamanților, ci reglementează o situație juridică de interes public, circumscrisă organizării procesului electoral la nivel local.

112. Faptul că reclamantul susține că dorește să participe numai la un referendum organizat în condiții de legalitate nu echivalează, în planul admisibilității, cu dovedirea unei vătămări juridice proprii, întrucât un asemenea raționament ar deschide calea unei veritabile *actio popularis* împotriva oricărui act electoral, ceea ce nu este compatibil cu exigențele contenciosului administrativ, întemeiat pe apărarea drepturilor subiective, iar nu pe controlul abstract al legalității la cererea oricărei persoane interesate în mod general.

113. Or, simpla nemulțumire față de soluția adoptată de autoritatea electorală care a acționat întru punerea în executare a deciziei Consiliului local nu este suficientă pentru a fundamenta calitatea procesuală activă, în absența demonstrării unei vătămări concrete și personale, în sensul art. 17 din Codul administrativ. Această exigență rezultă fără echivoc din normele care reglementează admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ, menite să delimiteze controlul judecătoresc al legalității actelor administrative de simplele critici formulate în abstract.

114. Astfel, art. 207 alin. (2) lit. e) din Codul administrativ consacră o condiție esențială de admisibilitate a acțiunii în contencios administrativ, și anume existența unei vătămări efective a unui drept în sensul art. 17 din același act administrativ. Or, accesul la instanță nu poate servi drept instrument pentru formularea unor critici abstracte la adresa activității autorităților publice, ci este condiționat de existența unei atingeri actuale, personale și directe a drepturilor reclamantului prin actul administrativ individual contestat, atingere care trebuie demonstrată în mod concret.

115. În aceste condiții, Curtea de Apel Centru întemeiat a ajuns la concluzia că reclamantul nu a demonstrat existența unui drept vătămat în sensul art. 17 și art. 39 din Codul administrativ. Or, simpla nemulțumire față de desfășurarea procedurii referendumului sau față de actele administrative emise de autoritatea publică locală nu este suficientă pentru a justifica promovarea unei acțiuni în contencios administrativ împotriva hotărârii Comisiei Electorale Centrale. Pentru a fi întrunită condiția întrunirii dreptului de a revendica dreptul pretins vătămat, era necesar ca reclamantul să indice în ce mod actul administrativ contestat le afectează în mod direct, personal și actual sfera lor juridică proprie. Or, asemenea argumente nu au fost prezentate.

116. Faptul că reclamantul are calitatea de potențial viitor participant la referendumul din comuna Coșnița, precum și invocarea interesului desfășurării referendumului în condiții de legalitate nu echivalează, prin sine, cu prezența condițiilor de revendicare a unei vătămări concrete a unui drept subiectiv.

117. Un asemenea interes are caracter general și aparține tuturor persoanelor din corpul electoral vizat de referendum, fără a individualiza o încălcare distinctă, directă și nemijlocită adusă fiecăruia dintre reclamantul prin hotărârea contestată. Or,

contenciosul administrativ nu poate fi exercitat pentru apărarea unui interes abstract și general de legalitate, în lipsa revendicării unei vătămări proprii.

118. Prin urmare, în absența unor argumente concrete care să releve că hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 4455 din 08 aprilie 2026 a adus atingere nemijlocit unui drept sau interes identificat și revendicat la propriu de reclamant, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că aceștia nu justifică o calitate procesuală activă aptă să susțină admisibilitatea acțiunii în contestare, motiv pentru care acțiunea urmează a fi declarată inadmisibilă.

119. În privința reclamantei SRL „BOND-CONS”, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că, deși aceasta invocă existența unui drept exclusiv de folosință asupra sectorului de subsol aferent zăcământului „Coșnița II” și că hotărârea Comisiei Electorale Centrale interferează cu valorificarea proiectului investițional al societății, totuși actul contestat nu produce, prin el însuși, un efect juridic direct asupra aceluși drept, ci stabilește exclusiv data desfășurării referendumului local- decis prin alt act administrativ emis de autoritatea publică locală.

120. Pretinsa afectare juridică este legată în mod primordial de actele locale care au stat la baza declanșării referendumului, dar nicidecum nu de stabilirea datei scrutinului prin actul Comisiei Electorale Centrale.

121. În aceste condiții, nici acțiunea depusă de SRL „BOND-CONS” nu întrunește condițiile de admisibilitate sub aspectul existenței dreptului de a revendica încălcarea unui drept propriu, personal și actual acordat prin lege.

122. În această ordine de idei, Curtea de Apel Centru corect și întemeiat a declarat inadmisibilă acțiunea reclamantilor Vataș Natalia, Sandul Spiridon, Cornienco Ghenadie, Paladii Iurie, Turcan Dumitru, Gorica Victor, Țîgulea Valeriu, Terentiev Nicolae, Ilievici Vera, Ilievici Ghenadie, Gorca Sergiu, Baranovski Oleg, Coica Alexandru, Caftea Ivan, Gorca Vadim, Pavaluc Ion, Pavaluc Vera, Bîrlădeanu Gheorghe, Coica Lidia, Grosul Sergiu, Guzinschi Grigore, Guzinschi Vladimir și SRL „BOND-CONS”, din motiv că nu pot revendica prin actul administrativ contestat încălcarea unui drept în sensul art. 17 din Codul administrativ.

123. Din considerentele menționate și având în vedere faptul că încheierea din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru a fost emisă în concordanță cu normele de drept procedural, iar argumentele invocate în recursuri sunt lipsite de substanță, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a respinge recursurile și a menține încheierea recurată.

124. Ținând cont de cele expuse supra și în temeiul art. 193, art. 230, art. 241, art. 243 alin. (1) lit. b) din Codul administrativ,

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Respinge recursurile declarate de SRL „BOND-CONS”, Terentiev Nicolae, Ilievici Vera, Ilievici Ghenadie, Gorca Sergiu, Baranovski Oleg, Coica Alexandru, Caftea Ivan, Gorca Vadim, Pavaluc Ion, Pavaluc Vera, Bîrlădeanu Gheorghe, Coica Lidia, Vataș Natalia, Sandul Spiridon, Cornienco Ghenadie, Paladii Iurie, Țurcan Dumitru, Gorica Victor, Țîgulea Valeriu, Grosul Sergiu, Guzinschi Grigore, Guzinschi Vladimir și Coica Lidia împotriva încheierii din 23 aprilie 2026 a Curții de Apel Centru.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președinte

Stela Procopciuc

Judecători

Diana Stănilă

Oxana Parfeni